

Güzel şeyler de olur (2)

Aykut Göker

Sözünü çok ettiğim Vizyon 2023-Teknoloji Öngörü Projesi sonuca doğru gidiyor. TÜBİTAK'ın eşgüdümünde yürütülen bu proje çerçevesinde oluşturulan on iki panel, 2023 yılında nasıl bir Türkiye arzu ettiklerini ortaya koyduktan sonra, bu hayâllerini erişilebilir kılmak için, kendi ilgi alanlarında, bugünden başlayarak önem verilmesi gereken teknolojik faaliyet konularını ve teknoloji alanlarını belirlediler. Çalışmalarını Bilgi ve İletişim, Enerji ve Doğal Kaynaklar, Sağlık ve İlâç, Savunma, Havacılık ve Uzay Sanayii, Tarım ve Gıda, Makine ve Malzeme, Ulaştırma ve Turizm, Kimya, Tekstil, İnşaat ve Altyapı, Çevre ve Sürdürülebilir Kalkınma, Eğitim ve İnsan Kaynakları alanlarında sürdüren bu panellerde yedi ay süreyle yaklaşık 300 uzman görev aldı. Geline aşamada, ilk on bir panelin ortaya koyduğu toplam 413 öngörü (bu, 413 teknolojik faaliyet konusu ya da teknoloji alanında Türkiye'nin belli bir yetkinlik kazanmasını öngörmek anlamına geliyor) "Delfi soruşturması" olarak anılan bir yöntemle çok daha geniş bir uzman çevresinin süzgecinden geçiriliyor. Proje'nin Yöneticisi Dr. Filiz Çimen'in verdiği bilgilere göre, soruşturmanın ilk aşamasında 7000'i aşkın uzmana ulaşıldı ve bunlardan yaklaşık 2400'ü kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili gördükleri öngörülerini değerlendirdiler; yöneltilen soruları yanıtladılar; farklı görüş ve önerileri varsa bunları eklediler.

Yapılan soruşturmada, katılımcılardan, panellerce öngörülen konu ya da alanlarda yetkinleşmenin Türkiye'ye ne kazandıracığını aşağıdaki kriterlere göre değerlendirmeleri istendi:

- Üretkenlik artışı yoluyla, özellikle de yüksek katma değerli ürünlerde rekabet gücü.
- Bilim, teknoloji ve inovasyon yeteneği.
- Çevrenin korunmasına katkı; enerji tasarrufu ve verimliliğinin artması.
- Ülke içinde yaratılan net katma değer artması.
- Yaşam kalitesinin yükseltilmesi.

Proje'nin kamu kesimi, sivil toplum kuruluşları, meslek oda ve birlikleri ile üniversitelerden gelen 65 temsilciden oluşan bir "Yönlendirme Kurulu" var. Bu öncelik kriterlerini de bu kurul kararlaştırdı. Öngörülen yetkinlik düzeyine erişebilmek için o konu ya da alanlarda işe nereden başlamak ya da ne tür ARGE faaliyetlerine önem vermek gerektiği (temel araştırma, uygulamalı araştırma ve sınaî araştırma, rekabet öncesi sınaî geliştirme vb.); öngörülen yeteneğe ne zaman sahip olunabileceği; ve bütün bu öngörülerini gerçekleştirmek için alınması gereken önlemler de sorgulanan hususlar arasında. Doğal olarak, söz konusu konu ve alanlarda bugünkü durumumuz da soruşturuluyor; böylece, öngörülenleri gerçekleştirmek için ayaklarımızı basacağımız zemin de yoklanmış oluyor. Araştırmacı potansiyelimiz; ARGE altyapımız; ilgili temel bilimlerdeki hakîmiyet derecemiz; firmalarımızın yenilikçilik (inovasyon) yeteneği; ve rekabetçi firmaların varlığı, bu bağlamda değerlendirilmesi istenen hususlar arasında yer alıyor.

Alınan yanıtlar Proje Ofisi'nce değerlendirildikten sonra, sonuçlar, Delfi soruşturmasının ilk aşamasını yanıtlamış olan uzmanlara iletilecek ve bu çerçevede görüşlerini yeniden gözden geçirmeleri istenecek. Bu aşamanın tamamlanmasından sonra da, panellerden, Delfi soruşturmasının sonuçlarına bakarak son değerlendirmelerini yapmaları istenecek ve nihâî raporlar kamuoyunun bilgisine sunulacak.

Çalışmanın en güzel yanı farklı kesim ve disiplinlerden gelen insanların gönüllü olarak panel çalışmalarına katılmış olmaları; başlangıçta kendilerine yabancı gelen, öngörü çalışmalarına özgü kavramlara, yöntemlere uyum göstermeleri ve aralarındaki görüş farklılıklarına rağmen, belli noktalarda buluşmayı başarabilmeleriydi. Bir başka güzel yan da soruşturmaya 2400 uzmanın katılmasıydı. Ortaya konan her öngörü elbette mutlak doğruyu temsil etmeyecek. Ama, bu öngörüler, zaman içinde, değişen koşullara, uygulamada alınan sonuçlara göre sürekli gözden geçirilerek, her seferinde doğru olana biraz daha yaklaşılabilecek. Yeter ki, bu öngörülere, bunları hayata geçirebilme niyetiyle yaklaşalım ve bu çalışmaları kurumsallaştıralım; bu öngörülerini yapan uzmanlarımızı ve çalışmanın mutfağında yer alan, bilgi ve deneyim kazanmış kadrolarımızı dar siyasî hesapların çıkmaz sokaklarında yitirmeyelim. İki hafta sonra, bir başka güzel çalışmada, TÜBA'nın bilimsel araştırma öngörüsünde buluşmak üzere...

<http://www.inovasyon.org>

CBTD. 28 Haziran 2003